

Ungas syn på (o)fasta jobb

En undersökning från Vision genomförd av YouGov opinion 2011

vision

Inledning

De tidsbegränsade anställningarna ökar på hela arbetsmarknaden. Idag har nästan var femte anställd en tidsbegränsad anställning, eller ett "ofast jobb", enligt SCBs arbetskraftsundersökning för juli 2011. Fler kvinnor än män har ofasta jobb och det är vanligare bland unga. För en del kan det naturligtvis vara självvalt. Ofasta jobb ger försörjning, arbetslivserfarenhet och går att varva med resor och studier. Andra känner sig tvingade att gå på gång ta ett ofast jobb, trots att man egentligen skulle vilja ha en fast anställning. Enligt vår undersökning skulle fem av sex visstidsanställda hellre ha fast jobb.

Undersökningen visar att förutsättningarna på arbetsmarknaden påverkar det sociala livet. Utan fast jobb är det svårt att få lån till en bostad eller känna trygghet i att bilda familj. Lagar och avtal som gäller i arbetslivet har ofta fast jobb som huvudregel, vilket kan innebära sämre villkor för den som har ett ofast jobb.

Ett annat problem är att arbetsgivare kan stapla olika typer av ofasta jobb på varandra utan att behöva erbjuda en tillsvidareanställning. Vår undersökning visar att varannan visstidsanställd har haft flera ofasta jobb hos samma arbetsgivare. TCO har riktat stark kritik mot missbruket och anmält regeringen till EU-domstolen. Nu föreslår regeringen nya regler. Om en anställd har haft flera tidsbegränsade anställningar hos samma arbetsgivare ska en domstol kunna besluta att den anställda ska få en fast anställning. Det är bra och förhoppningsvis leder det till en större trygghet.

Trots att just otrygghet är något man ofta förknippar med ofasta jobb väljer många att stå utanför facket. Här måste vi vara självkritiska; vi har inte varit tillräckligt bra på att möta deras behov. Därför erbjuder vi nu experthjälp för alla med ofast jobb för att öka inflytandet på arbetsplatsen. Vi erbjuder nätverk, karriär- och lönecoachning och förmånliga medlemslån.

Vi kan också jobba för att förbättra villkoren i våra avtal. Till exempel vore det bra om man kunde säga upp sig med en månads uppsägningstid istället för att behöva vänta till att anställningstiden gått ut. Vi tycker att månadslön ska gälla redan efter en månads anställning. Även den som varit anställd kortare än ett år ska kunna få föräldrapenningstillägg. Har man varit visstidsanställd i mer än tolv månader ska man ingå i löneöversynen.

Med denna rapport vill vi bidra till en fortsatt diskussion kring hur vi kan förbättra arbetsvillkoren för en växande grupp på arbetsmarknaden.

A handwritten signature in black ink, reading "Annika Strandhäll".

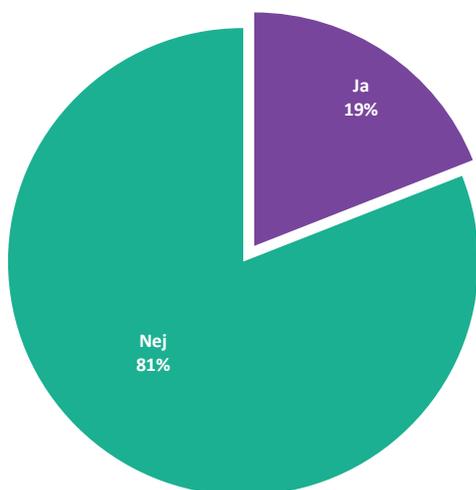
Annika Strandhäll
Ordförande Vision

Kort om undersökningen

Vision har låtit YouGov Opinion undersöka hur unga människor mellan 20 – 40 år med framför allt olika former av visstidsanställning ser på sitt yrkesliv och sin anställningsform. För att få fram ett tillfredsställande resultat har vi frågat 3569 personer, därefter screenat bort de som studerar och sedan de som har en fast anställning eller är arbetslösa på heltid.

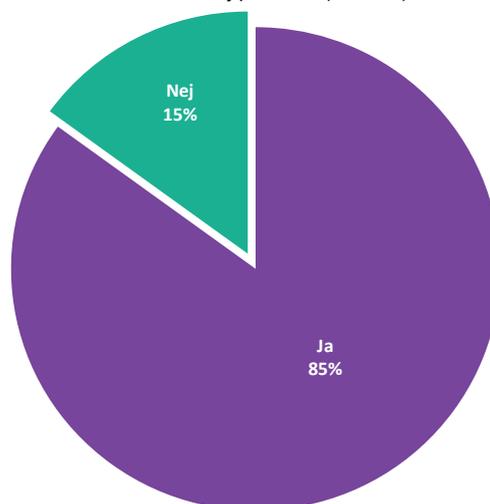
Studerar du på heltid?

Bas: Total (n=3569)

Har du någon form av anställning i dag?

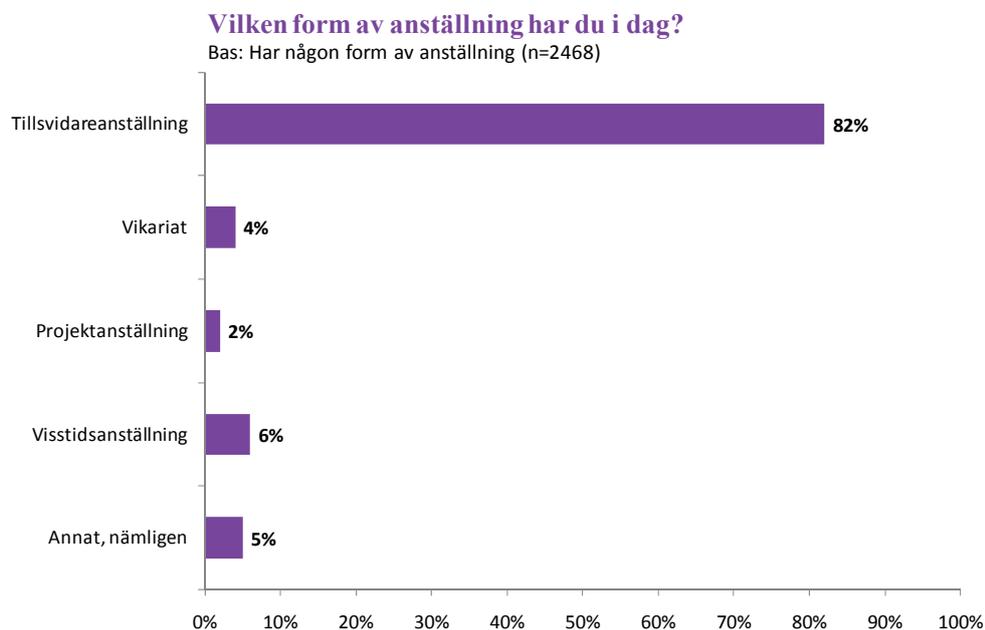
Bas: Studerar ej på heltid (n=2899)

Sammanfattning

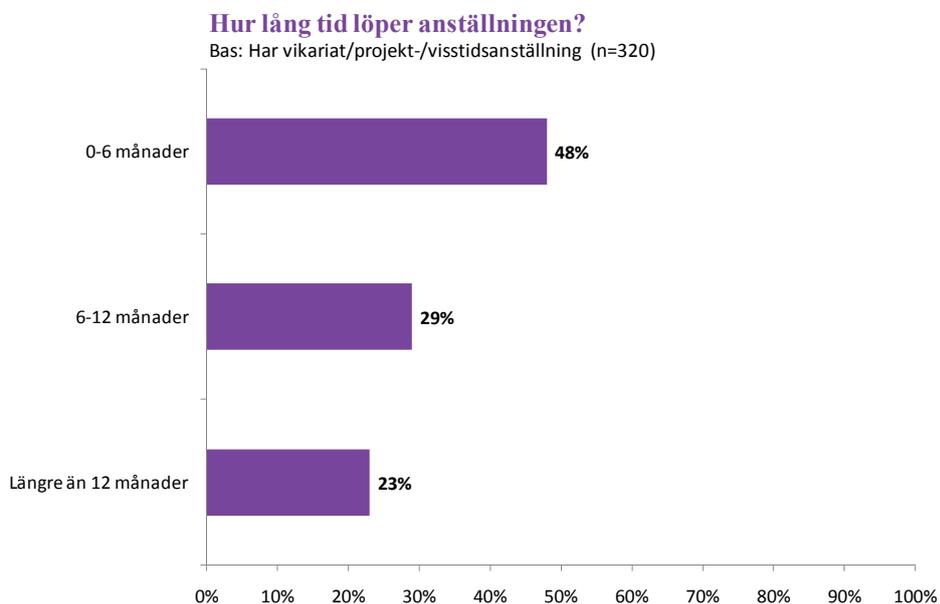
- I vår undersökning har 17 procent någon form av visstidsanställning i gruppen unga/unga vuxna, mellan 20 – 40 år. Av dessa föredrar 84 procent att få en tillsvidareanställning. De flesta av dessa anser att det är ekonomin som är den främsta orsaken till att de hellre vill ha ett fast jobb. Därefter kommer möjligheten att bilda familj.
- 80 procent anger osäker inkomst som den största eller näst största nackdelen med ofast jobb.
- Var tredje person med ofast jobb tycker att nackdelarna med en visstidsanställning överstiger fördelarna. Nästan hälften av dem som rangordnat fördelar ser arbetslivserfarenhet som det mest positiva.
- 18 procent av dem med ofast jobb har jobbat i över två år som visstidare, medan hälften mindre än sex månader. Närmare hälften har haft flera olika anställningar hos samma arbetsgivare.
- Nästan hälften av dem som idag har någon form av visstidsanställning har korta kontrakt upp till sex månader. Nästan var femte har en visstidsanställning som löper över två år.
- Det är betydligt fler som har haft långa vikariat hos offentliga anställda än hos privata arbetsgivare.
- Varannan visstidsanställd har någon form av universitetsutbildning (från ett år på högskola till forskarutbildning).

Anställningsform bland unga vuxna

Bland de som har en anställning i undersökning har de flesta en fast anställning, medan cirka sjutton procent har någon form av visstidsanställning. Det är gruppen om 320 personer som har någon form av visstidsanställning som vi har undersökt djupare. I fortsättningen redovisas resultatet av deras svar.

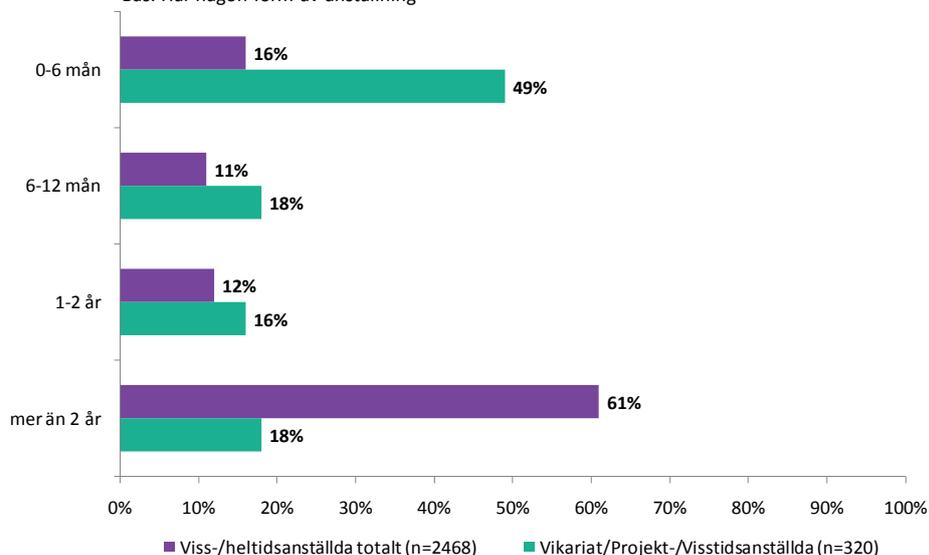
Tid till arbete

De flesta, 48 procent, av de som i dag har någon form av visstidsanställning har korta kontrakt upp till sex månader. Nästan var fjärde har en visstidsanställning som löper över två år. Nästan var femte, 18 procent av de visstidsanställda, har haft en sin anställning längre än två år:

Hur länge har du varit anställd på ditt nuvarande jobb?

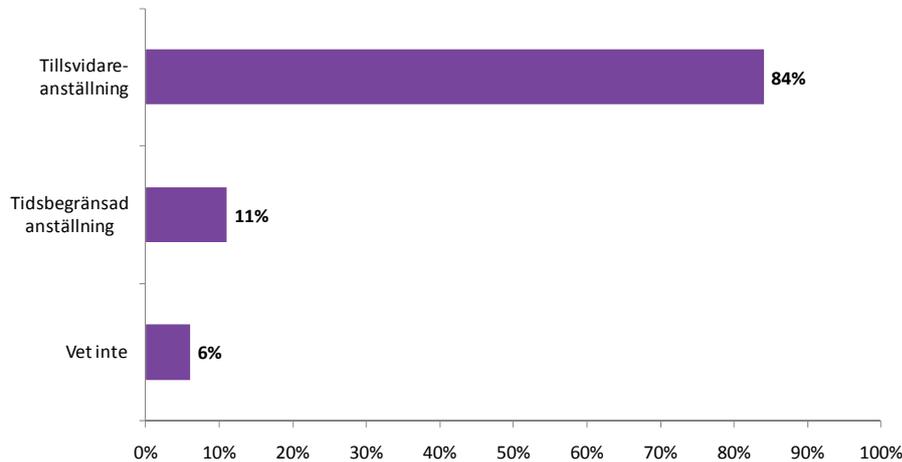
Bas: Har någon form av anställning

Här ser man tydliga skillnader mellan alla som har anställning och de som är visstidsanställda. Samtidigt är det intressant att så många som 18 procent av visstidarna uppger att de varit hos sin nuvarande arbetsgivare i mer än två år. Lagen om anställningsskydd säger att för att en visstidsanställning ska omvandlas till en tillsvidareanställning krävs att man har varit antingen anställd med allmän visstid i mer än två år, eller med vikariat under mer än två år (av de senaste fem). Man kan inte få anställningen omvandlad om man haft olika former av visstidsanställningar i två år. Det innebär att man kan vara provanställd i 6 månader, ha ett vikariat två år och sen anställd med allmän visstid två år, det vill säga totalt 4,5 år, utan att anställningen övergår till en tillsvidareanställning.

Vilket föredrar du, en tillsvidareanställning eller en tidsbegränsad anställning?

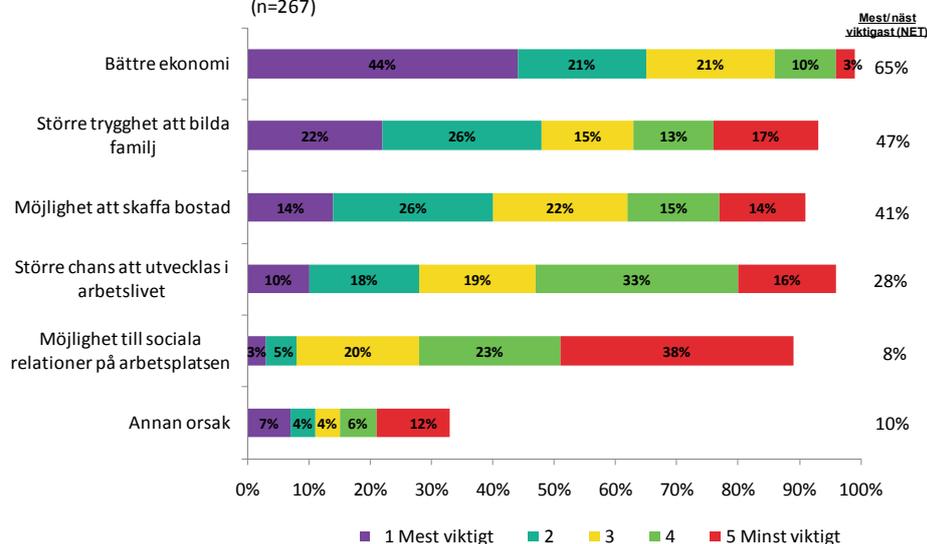
Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning (n=320)

En överväldigande majoritet av de med ofasta jobb skulle föredra en tillsvidareanställning. Bland dessa 84 procent har vi gått vidare och ställt frågor om varför de tycker att detta är viktigt. Vi har också frågat de som helst ser en tidsbegränsad anställning, men de var så pass få att basen inte är tillräcklig för att dra slutsatser från – det vill säga de är för få för att man ska kunna analysera dem på ett korrekt sätt.

Varför föredrar du tillsvidareanställning?

Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning och föredrar tillsvidareanställning (n=267)

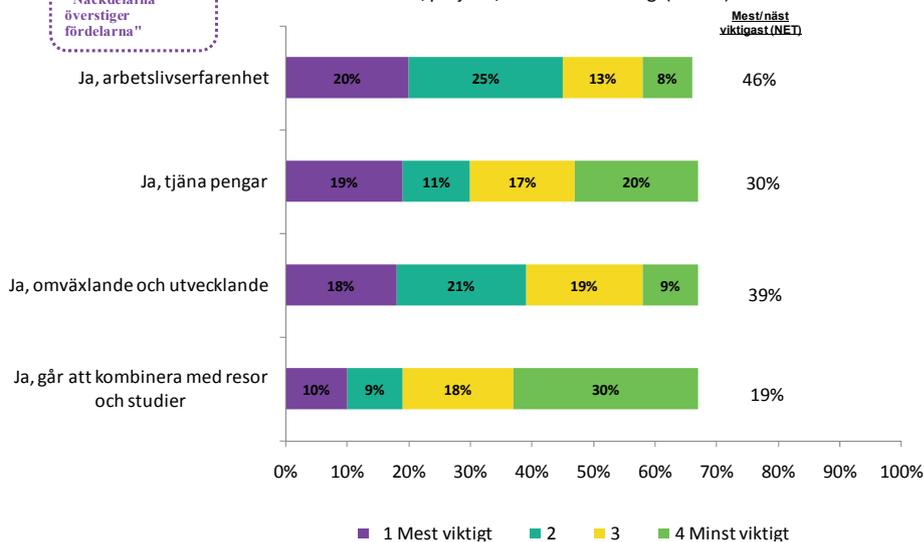

Här ser man att ekonomi och trygghet är avgörande för de allra flesta när de säger sig föredra en fast anställning. Vi har här bett dem rangordna de olika alternativen ovan. Ekonomi kommer på första och andra plats för 65 procent av gruppen. Däremot kan man se att relationer på arbetsplatsen inte alls prioriteras högt av denna grupp. Det är naturligt då ens privatekonomi avgör så mycket annat i livet, som det som också prioriteras högt; bostad och bilda familj.

33% (105 personer)
har angett
"Nackdelarna
överstiger
fördelarna"

Ser du fördelar med tidsbegränsade anställningar?

Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning (n=320)

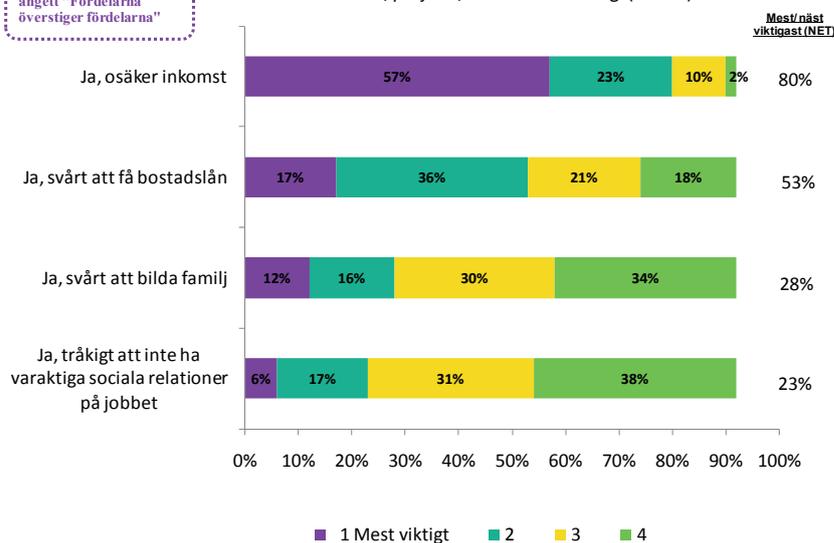

Här har vi frågat hela gruppen visstidsanställda om de ser fördelar med tidsbegränsade uppdrag. Var tredje uppger att nackdelarna överstiger fördelarna. Bland de som rangordnar är arbetslivserfarenhet viktigt – 45 procent har uppgivit det på första eller andra plats. Här prioriteras inte ekonomin lika starkt, förmodligen för att det upplevs att det vore ekonomiskt bättre med fast jobb.

8% (24 personer) har anggett "Fördelarna överstiger fördelarna"

Ser du problem med tidsbegränsade anställningar?

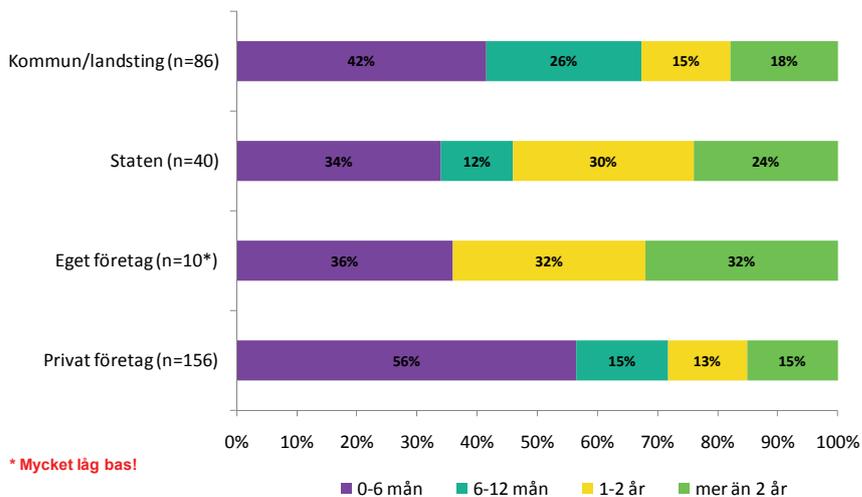
Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning (n=320)

Däremot blir ekonomin åter viktigast när det gäller nackdelar med visstidsanställning. Hela 80 procent lägger osäker inkomst på första eller andra plats. Även här prioriteras sociala relationer på arbetsplatsen ner – och för de allra flesta svenskar är ekonomin i privatlivet viktigare än relationer i arbetslivet.

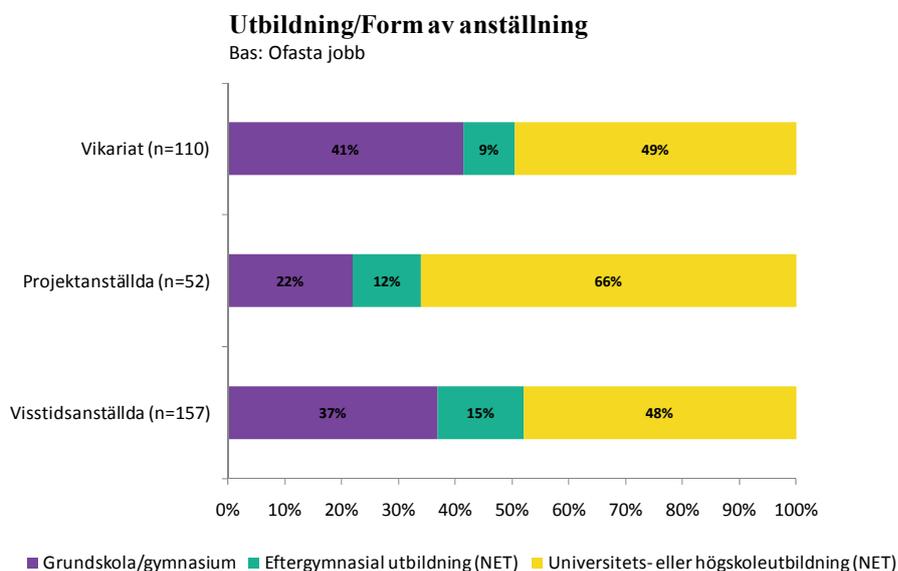
Hur länge har du varit anställd på ditt nuvarande jobb? Var är du anställd?

Bas: Ofasta jobb (n=320)

Här har vi undersökt vilka arbetsgivare som har långa respektive kortare anställningstid. Det är betydligt fler som har haft långa vikariat hos offentliga anställda än hos privata arbetsgivare. Även om det är fler som är vikarier hos privata arbetsgivare än hos offentliga.

Utbildning

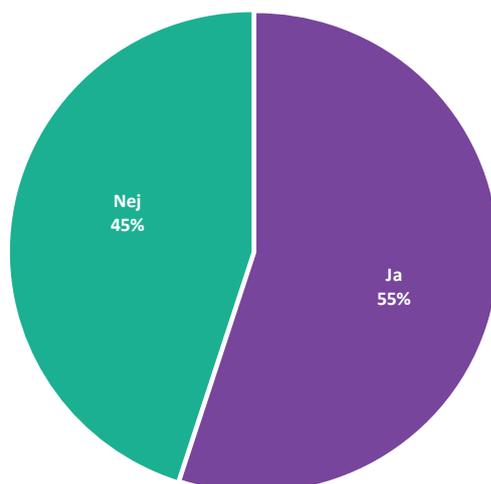

Här har vi tittat närmare på vilken utbildningsnivå de visstidsanställda har. Det visar sig att varannan visstidsanställd har någon form av akademisk utbildning (från ett år på högskola till forskarutbildning.)

Majoritet medlem

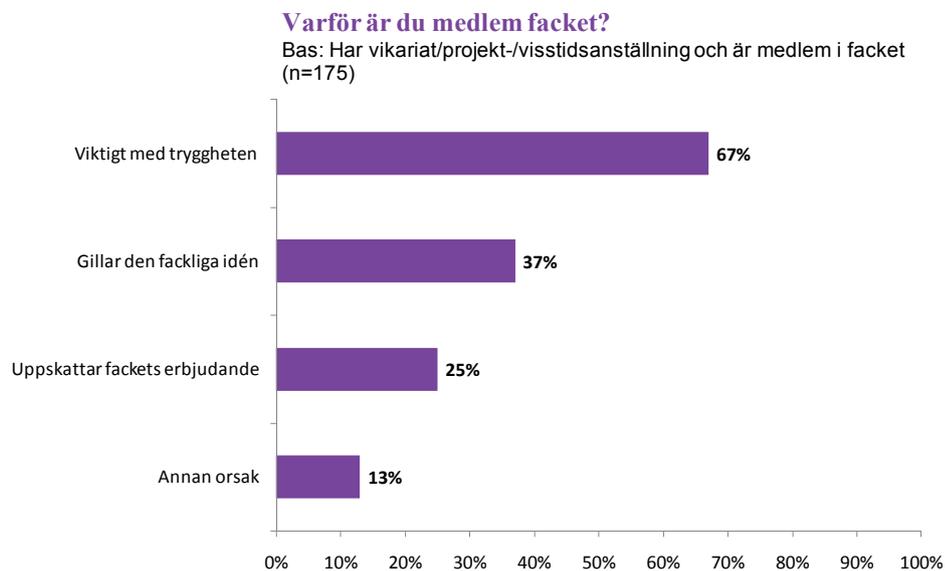
Är du medlem i ett fackförbund?

Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning (n=320)

Här kan man se att även unga/unga vuxna är medlemmar i facket, även om så många som 45 procent står utanför.

Facket för trygghet

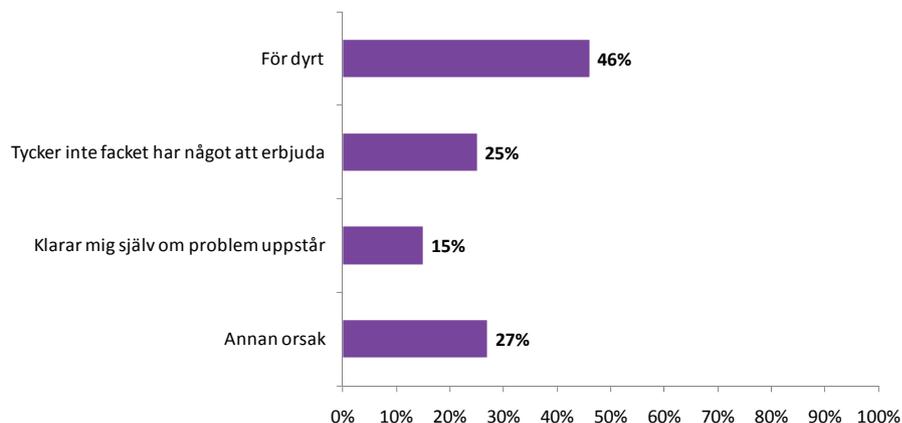

Här har de som är medlemmar i facket fått rangordna anledningar och klar segrare är tryggheten – man upplever att det är viktigt med trygghet, och att facket ger dem det.

Ekonomi gör att folk avstår från medlemskap

Varför är du inte medlem facket?

Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning och är inte medlem i facket (n=145)

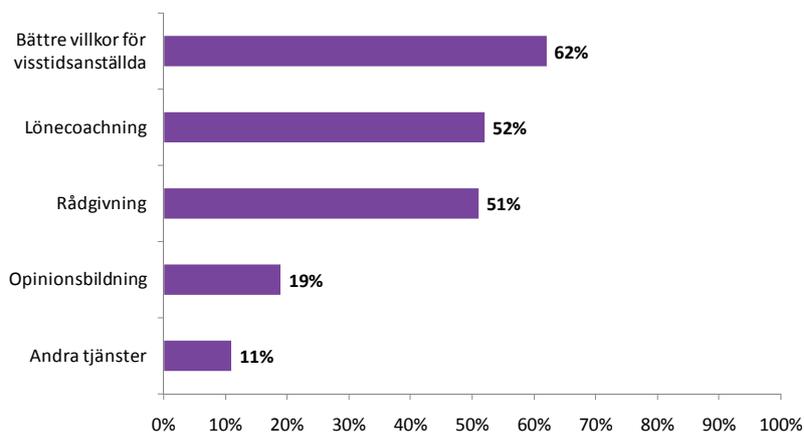

Här har de som uppgivit att de inte är medlemmar i facket fått rangordna anledningar. Här spelar ekonomin stor roll, men också att man upplever att facket inte har något att erbjuda just dem.

Vad vill man ha?

Vad för slags tjänster skulle du vara intresserad av att facket erbjuder?

Bas: Har vikariat/projekt-/visstidsanställning (n=320)

Här har alla med ofast jobb i målgruppen fått rangordna vad man vill ha av facket. Och bättre villkor för ens egen situation toppar, men inte långt efter kommer lönecoachning och rådgivning.

Om undersökningen/metod

Fältperiod

Undersökningen är genomförd under perioden 19-30 augusti 2011 via YouGov Sveriges internetpanel. Internetpanelen består av förrekryterade personer som vill delta i undersökningar från YouGov, en så kallad accesspanel. YouGov har under projektets senare del anlitat extern samarbetspartner.

Urval/omfattning

Undersökningen är genomförd bland män och kvinnor i åldern 20-40 år i Sverige. Urvalet är representativt för Sveriges befolkning vad gäller kön, ålder och region. Totalt har 3569 personer påbörjat undersökningen, utav dessa är det 320 personer som utgör målgruppen (vikariat/projekt-/visstidsanställda).

Om YouGov

YouGov är det ledande internetbaserade undersökningsföretaget i Norden. Vi arbetar heltäckande inom opinion, marknad och strategi. YouGov kombinerar modern teknik med god analysförmåga och engagemang.

YouGov är bildat av engelska orden ”YOU”, du, och "GOVern”, regerar/styr. Detta för att företagets grundare, Nadhim Zahawi och Stephan Shakespeare, inte bara ville bedriva politik för att påverka utan få folket att påverka politiken.

Frågeställningarna i denna undersökning

Studerar du på heltid?

Har du en anställning i dag?

Hur länge har du varit anställd på ditt nuvarande jobb?

Var är du anställd?

Har du fått introduktion för att utföra ditt nya jobb?

Känner du att du kommit in i gänget på din nuvarande arbetsplats?

Överensstämmer ditt nya jobb med den bild du fick innan du började?

Vilken form av anställning har du i dag?

Har du tidigare haft tidsbegränsade anställningar?

Har du haft flera tidsbegränsade anställningar hos samma arbetsgivare?

Vilket föredrar du, en tillsvidareanställning eller en tidsbegränsad anställning?

Var vänlig rangordna minst 6 av alternativen

Större chans att utvecklas i arbetslivet

Möjlighet att skaffa bostad

Möjlighet till sociala relationer på arbetsplatsen

Bättre ekonomi

Större trygghet att bilda familj

Annan orsak

Varför föredrar du tidsbegränsad anställning?

Trivs med korta jobb

Vill prova på många olika arbetsplatser och jobb

Går att kombinera med resor och studier

Hellre tidsbegränsad anställning än att vara arbetslös

Anställningsformen är inte det viktigaste

Annan orsak

Ser du fördelar med tidsbegränsade anställningar? Rangordna svarsalternativen 1-4, där 1 är mest viktigt, 2 är näst viktigt etc.

Ja, tjäna pengar

Ja, arbetslivserfarenhet

Ja, omväxlande och utvecklande

Ja, går att kombinera med resor och studier

Nej, nackdelarna överstiger fördelarna

Ser du problem med tidsbegränsade anställningar? Rangordna svarsalternativen 1-4, där 1 är mest viktigt, 2 är näst viktigt etc.

Ja, osäker inkomst

Ja, svårt att få bostadslån

Ja, svårt att bilda familj

Ja, tråkigt att inte ha varaktiga sociala relationer på jobbet

Nej, fördelarna överstiger nackdelarna

Är du medlem i ett fackförbund?

Varför är du medlem facket?

Varför är du inte medlem facket?

Finns det hemmavarande barn i hushållet?

Utbildningsnivå

Ungas syn på (o)fasta jobb

För frågor om undersökningens innehåll,
kontakta Visions förbundsordförande

Annika Strandhäll
annika.strandhall@vision.se
Telefon 070 280 85 61

Presskontakter:

Presschef Peter Bloch
peter.bloch@vision.se
Telefon 070 255 13 37

Pressekreterare Maria Martinsson
Maria.martinsson@vision.se
Telefon 070 655 50 48

